

Стрельник В.В.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри приватного та соціального права
Сумського національного аграрного університету

Бондар Н.А.,
доктор філософії, доцент
доцент кафедри державно-правових
дисциплін та українознавства
Сумського національного аграрного університету

УДК 342.7

DOI 10.32782/2663-5666.2025.2.2

ВПЛИВ ВІЙНИ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ОСВІТУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Право на освіту є одним з фундаментальних прав людини, закріплених у міжнародних актах і національних конституціях. Проте в умовах збройних конфліктів, коли традиційні форми освітнього процесу стають неможливими або небезпечними, забезпечення цього права стикається з безпрецедентними викликами. Дистанційна освіта, що стрімко розвивалася в останні десятиліття, а особливо під час пандемії COVID-19, виявилася єдиним життєздатним рішенням для багатьох країн, які перебувають у стані війни. Однак її запровадження й ефективна реалізація в таких екстремальних умовах вимагають глибокого аналізу та пошуку нових підходів.

Аналіз досліджень і публікацій. Актуальність даного дослідження зумовлена теоретичною та практичною значущістю питання, необхідністю наукового осмислення національного вектора освіти, що розвивається, з урахуванням глобальних викликів, світових досягнень і цінностей.

З початку ХХІ століття науковцями було запропоновано різні теорії дистанційного навчання. Так, Чарльз А. Ведемейер, розглядає дистанційну освіту як можливість отримання освіти незалежно від соціального статусу, стану здоров'я, географічної віддаленості від освітнього центру [1, с. 193]. Прихильник теорії автономії та незалежності у дистанційній освіті, німецький вчений Р. Деллінг, стверджує, що дистанційне навчання здійснюється в процесі діалогу між вчителем та учнем за допомогою сигналу-носія, де роль викладача та навчального закладу зводиться до мінімуму [2]. Автор теорії індустріалізації навчання О. Петерс розглядає

дистанційну форму навчання як продукт індустріальної епохи [3]. Методи дистанційного навчання обґрунтовані в теорії Б. Холмберга [4]. М. Ніару, Є. Манус, А. Ліонаракис визначають дистанційне навчання досить суперечливою формою з позиції його ефективності [5, с. 49] тощо.

Метою даної статті є аналіз викликів доступу до освітнього процесу в умовах війни. Досягнути зазначене можливо шляхом вирішення наступних завдань: визначити сучасні виклики та засади впливу глобалізаційних процесів і внутрішньодержавних чинників на українську освіту; розкрити вплив інформаційних технологій на розвиток освіти в умовах війни; окреслити головні напрями модернізації національної освіти та забезпечення права на освіту; сформулювати пропозиції спрямовані на вдосконалення сучасної національної моделі освіти.

Виклад основного матеріалу. Право на освіту є одним із фундаментальних прав людини. У сучасному світі, що характеризується стрімким розвитком інформаційних технологій і глобалізацією форми реалізації цього права постійно трансформуються. Перехід на онлайн-платформу стає обов'язковою умовою навчання [6, с. 21]. Дистанційна освіта, яка набула особливої актуальності в умовах пандемії COVID-19 та повномасштабного збройного конфлікту в Україні, стала невід'ємною частиною освітньої системи. Ефективність її функціонування та забезпечення гарантій права на освіту в дистанційному форматі безпосередньо залежить від адаптованих правових засад.

Право на освіту є загальновизнаним принципом міжнародного права і становить основу

для його реалізації в національних правових системах. Стаття 26 Загальної декларації прав людини проголошує право кожної людини на освіту, яка має бути безкоштовною, принаймні на початковій та основній стадіях, та спрямована на повний розвиток людської особистості [7]. Статті 13 та 14 Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права деталізують право на освіту, наголошуючи на її доступності, розвитку різних форм освіти, включаючи професійну та вищу, а також на принципах рівності [8]. Статті 28 та 29 Конвенції ООН про права дитини зобов'язують держав-учасниць визнавати право дитини на освіту, сприяти її початковому розвитку, підготовці до активного життя [9]. Ці міжнародні документи формують основу для розробки національного законодавства, яке має забезпечити реалізацію права на освіту в усіх його проявах, включаючи дистанційні форми.

Право на освіту в Україні гарантується Конституцією України. Стаття 53 проголошує, що кожен має право на освіту, і держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах [10]. Законодавчою основою для функціонування дистанційної освіти в Україні є низка нормативно-правових актів, а саме Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту» тощо, Накази Міністерства освіти і науки України та інші нормативні документи. Ці нормативно-правові акти передбачають можливість використання дистанційних технологій навчання, а підзаконні акти деталізують організаційні та методичні вимоги для відповідних рівнів освіти.

Під дистанційною формою здобуття освіти розуміють індивідуалізований процес здобуття освіти, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [11].

Відповідно до Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні характерними позитивними ознаками дистанційної освіти повинні стати гнучкість, модульність, паралельність, велика аудиторія, економічність, технологічність, соціальна рівність, інтернаціональність, нова роль викладача, позитивний вплив на студента (учня, слухача), якість [12].

Вплив війни на освіту породжує низку гуманітарних і соціальних проблем: школи, університети зазнають бомбардувань, обстрілів і підпалів. Такі дії завдають шкоди учням, студентам і педагогічному персоналу, позбавляють величезну кількість учнів і студентів їхнього права на освіту, у такий спосіб руйнуючи фундамент, на якому громади будують своє майбутнє. У багатьох країнах збройні конфлікти руйнують не лише шкільну інфраструктуру, але й надії та прагнення цілих поколінь – наголошено в Декларації про безпеку шкіл, що є політичним зобов'язанням щодо захисту освіти під час збройних конфліктів, яке взяло на себе 114 держав [13].

Ключовими викликами освітнього процесу в умовах війни педагоги називають нестабільні умови навчання, обмеженість способів організації навчально-пізнавальної діяльності, зниження мотивації та нестабільний психоемоційний стан учнів і вчителів [14]. Серед факторів, яких найбільше не вистачало студентам онлайн-освіти під час війни, вони відзначають відсутність практичних занять [15].

Війна поглиблює існуючу цифрову нерівність між міським та сільським населенням, між різними соціально-економічними групами, створюючи бар'єри для повноцінної участі в дистанційному навчанні. Відповідно склалася суспільна необхідність у формуванні нової, якісної освіти, яка б відповідала потребам людини сучасного світу та забезпечувала конкурентоспроможність на національному та міжнародному ринках праці. Тільки справедлива конкуренція між інституціями сприятиме зростанню її якості [16, с. 248].

Слід зазначити, що сфера оволодіння новітніми інформаційними технологіями та їх впровадження в освітній процес має низку проблемних моментів. По-перше, значна частина викладачів і керівників не виявляє ініціативи, не бажає набувати нових компетентностей, що пояснюється формальністю та недофінансуванням підвищення кваліфікації викладацького складу. По-друге, слабка фінансова підтримка університетів із боку держави щодо впровадження цифрових технологій в освітній процес. По-третє, відокремлення теоретичного процесу навчання від процесу набуття практичних навичок. Шляхами вирішення зазначених вище проблем можуть стати залучення грантових коштів, безпосередня участь зацікавлених потенційних роботодавців в освітньому процесі, тестування професійних програм. Багатогранний

вплив конфлікту, який супроводжується фізичними руйнуваннями та масовим переміщенням населення, створює серйозні виклики. Українські університети мають унікальну можливість реагувати на ці вимоги воєнного часу, вирішуючи такі проблеми, як уразливість, викликана конфліктом, потреби національної безпеки, нерівність у працевлаштуванні та потреби у сфері охорони здоров'я [17, 59–60].

Наприклад, у такій країні, як Швеція, кількість студентів, які навчаються, використовуючи технології дистанційної освіти, становить понад 70 %. Це пов'язано насамперед із низькою оплатою за навчання (дешевше у два рази порівняно із традиційною освітою) у зв'язку з відсутністю витрат на дорогу та проживання, а також більш раціональним використанням основних фондів навчального закладу. Відносно низька оплата за навчання забезпечується також внаслідок більш концентрованого надання й уніфікації змісту освітніх програм, орієнтованості технологій дистанційного навчання на більшу кількість студентів, економії використання навчальних аудиторій [18, с. 253].

На перший погляд може бути неочевидним зв'язок між освітою та військовими протистояннями, що обумовлені соціальними конфліктами, оскільки традиційно освітня галузь виконує функції, які пов'язані з розвитком інтелектуального потенціалу людини. В умовах будь-яких соціальних негараздів, спричинених війною, освіта зазвичай сприймається як дещо другорядне, адже своєрідну першість у цьому плані посідає безпека членів суспільства.

Беззаперечно дистанційна освіта має недоліки, які можна об'єднати у наступні три блоки: 1) психологічний блок: відсутність ефективної комунікації, втрата мотивації навчання, ізоляція, неможливість повноцінного зворотного зв'язку здобувачів і викладача, зокрема щодо виконання незрозумілих завдань, відсутність в окремих здобувачів здатності вчитися самостійно; 2) технічний блок: недостатній розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та матеріально-технічного забезпечення ЗВО, складнощі з технічним забезпеченням та доступом до мережі Інтернет, проблема ідентифікації здобувача; 3) організаційний блок: високі показники витрати часу на підготовку дистанційних курсів науково-педагогічними працівниками; дотримання норм академічної доброчесності під час виконання різного роду завдань.

Невирішеними залишаються питання формування у майбутніх фахівців навичок самонавчання та рефлексії освітньої діяльності,

пошук інструментів (зокрема комп'ютерних) для посилення мотивації навчатися. Висвітленням проблем технічного, організаційного та технологічного характеру, готовність вчителів до провадження професійної діяльності в умовах дистанційного навчання підтвердили фрагментарність напрацювань щодо проблеми сприйняття дистанційного навчання суб'єктами освітнього процесу [19, с. 327].

Глобальна доступність освіти, що полягає в можливості вивчати як окремі курси, так і навчатися за спеціальними освітніми програмами, отримати практичні знання щодо застосування та реалізації права в різних державах.

У процесі боротьби за незалежність нашої держави через збройний конфлікт використання дистанційної форми освіти має значні переваги. В таких умовах досвід зарубіжних країн щодо підготовки здобувачів освіти є доцільним і вкрай актуальним. Так, освітні програми можуть бути двох типів: 1) складаються власне з дистанційних курсів, 2) змішані (blended learning), що поєднують звичайні заняття та навчання онлайн. За такими програмами в зарубіжних університетах готують бакалаврів, магістрів і PhD [20, с. 937].

Вважаємо доцільним виокремити основні переваги дистанційної освіти: гнучкість навчального процесу, яка полягає у виборі часу та місця навчання. Більшість сучасних здобувачів вищої освіти поєднує роботу та навчання, саме дистанційна освіта дозволяє їм сформувати зручний графік навчання. Окрім того, у здобувача формується прагнення до самодисципліни та самоосвіти. Потреба в автономії стосується відчуття психологічної свободи та бажання бути самим собою, потреба в компетентності стосується відчуття здатності досягти успіху, а спорідненість означає переживання тісного зв'язку [21]; економність, оскільки не потрібно витрачатися на гуртожиток, оплату проїзд тощо; формування індивідуальної освітньої траєкторії шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій, що дозволяє здобувачу освіти обрати вибірккову дисципліну не лише з іншої освітньої програми, а й в іншому навчальному закладі; забезпечення принципу навчання протягом життя (lifelong learning).

В умовах інформатизації освіта перестає бути процесом передачі знань від вчителя до учня або ж від викладача до студента, а стає способом взаємного обміну інформацією та забезпечує прагнення людини до навчання протягом життя. Фундаментальним завданням освіти стає підготовка майбутніх фахівців до життя

у швидко змінюваних умовах, зокрема реальної небезпеки. Беззаперечним фактом є те, що з переходом від індустріального до інформаційного суспільства та з формуванням глобального освітнього простору, змінюються завдання академічного навчання, що вимагає застосування інформаційних і комунікаційних технологій, але з урахуванням традицій національної освіти, поєднаних із сучасними здобутками зарубіжної освітньої системи.

Висновки. Війна ставить перед системою освіти безпрецедентні виклики, які можуть бути подолані лише за умови консолідації зусиль держави, міжнародної спільноти, громадських організацій та кожного громадянина. Дистанційна освіта, попри всі свої недоліки та труднощі в умовах конфлікту, стала ключовим інструментом забезпечення безперервності освітнього процесу та гарантування права на освіту. Її розвиток та адаптація до реалій воєнного часу є не лише питанням технічного оснащення, а й глибокого розуміння психосоціальних потреб учасників освітнього процесу та створення такої системи, яка зможе забезпечити якісну та доступну освіту навіть у найскладніших обставинах. Інвестиції у дистанційну освіту в умовах війни – це інвестиції у майбутнє країни та її людський капітал.

Правові засади права на дистанційну освіту в Україні є динамічною системою, що постійно розвивається й адаптується до нових викликів.

Міжнародно-правові зобов'язання та національне законодавство формують необхідну рамку для її функціонування. Події останніх років, зокрема війна, підкреслили життєво важливу роль дистанційної освіти як інструменту забезпечення безперервності освітнього процесу та реалізації фундаментального права на освіту навіть у найскладніших умовах.

Досвід навчання в умовах пандемії COVID-19 дозволив Україні швидше адаптуватися до дистанційного формату під час воєнного стану. Дистанційна освіта не зможе замінити «живого» або очного навчання. Проте дистанційне навчання все ще несе ризики погіршення якості освіти й успішності та потребує подальшого вдосконалення правових засад, які мають бути спрямовані на: (1) посилення гарантій доступу до дистанційної освіти для всіх категорій громадян, особливо для тих, хто перебуває в зоні бойових дій або є внутрішньо переміщеними особами; (2) забезпечення високої якості дистанційного навчання шляхом чіткіших стандартів та механізмів контролю; (3) врахування психологічних потреб учасників освітнього процесу в умовах тривалого стресу; (4) стимулювання інновацій та використання новітніх технологій у дистанційній освіті.

Переконані, що університети, інститути, заклади освіти здатні зробити більший внесок у розвиток миру, ніж найпотужніша армія у світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Штефан Л., Борзенко О. Особливості організації дистанційного навчання студентської молоді в Канаді: ретроспективний аналіз [Рукопис]. 2015. Харків, ХНАДУ, 219 с.
2. Dellling R. Briefwechsel als Bestandteil und Vorläufer des Fernstudiums [Correspondence as a component and precursor of distance learning]. 1978. Hagen : Distance University (ZIFF), 38. URL: https://ub-deposit.fernuni-hagen.de/receive/mir_mods_00000292
3. Peters O. Theoretical aspects of correspondence instruction: The changing world of correspondence study (O. Mackenzie & E. L. Christinsen, Eds.). University Park, Pa. And London : Pennsylvania State University, 1971. P. 19–34. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED041214.pdf>
4. Holmberg B. The sphere of distance-education theory revisited. ZIFF Papiere 98. 1995. ERIC Document Reproduction Service No / ED 386578. <https://eric.ed.gov/?id=ED386578>
5. Niari M., Manousou E., Lionarakis A. The Pygmalion effect in distance learning: A case study at the Hellenic Open University. *European Journal of Open, Distance and E-learning*. 2016. 19 (1), PP. 36–52. URL: <https://sciendo.com/article/10.1515/eurodl-2016-0003>
6. Nyme A., Dip N., AGM Z. Analyzing student evaluations of teaching in a completely online environment. *International Journal of Modern Education and Computer Science (IJMECS)*. 2022. 14 (6), PP. 13–24. URL: <https://www.mecs-press.org/ijmecs/ijmecs-v14-n6/IJMECS-V14-N6-2.pdf>
7. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
8. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. (1966). Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради УРСР № 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042#Text
9. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
10. Конституція України. (1996). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Про освіту : Закон України від 5 вересня, 2017, № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12#Text>

12. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні, затверджена постановою Міністерства освіти і науки України від 20 грудня 2000 року. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>

13. Safe schools declaration. Opened for endorsement at the Oslo conference on Safe schools, 2015. May 29. URL: <https://ssd.protectingeducation.org/>

14. Освітній процес в умовах війни: тенденції та висновки. Середня: Освіта. URL: <https://osvita.ua/school/88943/>

15. Sheykina N., Barannyk M., Nessonova M., Skakovska D. Factors Influencing Students' Motivation to Learning During the Martial Law in Ukraine. *The New Educational Review*. (2024). 76. PP. 24–38. DOI: <https://doi.org/10.15804/tner.2024.76.2.02>

16. Кириченко Т., Рідель Т. Євроінтеграційні процеси системи вищої освіти: здобутки та перспективи. *Актуальні питання гуманітарних наук* : Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2020. 23 (3), С. 245–249. URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/29_2020/part_3/40.pdf

17. Stoliaryk O., Korniat V., Hertsyuk D. Strengthening Social Responsibility : Ukrainian Universities' Third Mission Amidst War. *The New Educational Review*. (2024). № 76. С. 51–62. DOI: 10.15804/tner.2024.76.2.04

18. Безсмертний Є. Дистанційна освіта: вітчизняний і закордонний досвід упровадження інформаційних технологій [Дистанційна освіта: вітчизняний та зарубіжний досвід впровадження інформаційних технологій]. *Вісник ХНУВС*. 2015. 69 (2), С. 251–255. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/5cc8c016-b898-48fd-baed-386572c7afa5>

19. Rudenko Y., Semenikhina O., Kharchenko I., Kharchenko S. (2021). Distance learning: results of a survey of college teachers and students. *Information Technology and Learning Tools*. № 86 (6). С. 313–333. URL: <http://surl.li/bkqgn>

20. Бондар Н. Інформаційні технології в юридичній освіті: формування та розвиток. *MODERN SCIENCE: PROBLEMS AND INNOVATIONS* : Матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Стокгольм, Швеція, 3–5 трав. 2020 р.) Стокгольм, Швеція. 2020. С. 933–939.

21. Cents-Boonstra M., Lichtwarck-Aschoffa A., Denessena E., Aelterman N., Haerens L. Fostering student engagement with motivating teaching: an observation study of teacher and student behaviors. *Research Papers in Education*, (2021). № 36 (6), С. 754–779. URL: <https://doi.org/10.1080/02671522.2020.1767184>

Стрельник В.В., Бондар Н.А. ВПЛИВ ВІЙНИ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ОСВІТУ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена аналізу викликів, пов'язаних із забезпеченням права на дистанційну освіту в умовах війни. Досліджуються основні перешкоди, що виникають перед здобувачами освіти, педагогічними працівниками та освітньою системою загалом, включаючи питання доступу до технологій, якості освітнього процесу, психологічного впливу воєнних дій, а також необхідності адаптації нормативно-правової бази. Аналізуються шляхи подолання цих викликів і перспективи розвитку дистанційної освіти як засобу гарантування безперервності освітнього процесу під час збройних конфліктів.

Доведено, що війна ставить перед системою освіти безпрецедентні виклики, які можуть бути подолані лише за умови консолідації зусиль держави, міжнародної спільноти, громадських організацій та кожного громадянина. Дистанційна освіта, попри всі свої недоліки та труднощі в умовах конфлікту, стала ключовим інструментом забезпечення безперервності освітнього процесу та гарантування права на освіту.

У статті досліджуються правові засади реалізації права на дистанційну освіту в Україні. Проводиться аналіз нормативно-правових актів, що регулюють цю форму здобуття освіти, від міжнародних документів до національного законодавства. Особлива увага приділяється адаптації правового регулювання до викликів, пов'язаних із цифровізацією та забезпеченням безперервності освіти, зокрема в умовах збройного конфлікту.

Визначено, що правові засади права на дистанційну освіту в Україні є динамічною системою, яка постійно розвивається та адаптується до нових викликів. Міжнародно-правові зобов'язання та національне законодавство формують необхідну рамку для її функціонування. Події останніх років, зокрема війна, підкреслили життєво важливу роль дистанційної освіти як інструменту забезпечення безперервності освітнього процесу та реалізації фундаментального права на освіту навіть у найскладніших умовах.

Ключові слова: право на освіту, правові засади, сталий розвиток, дистанційна освіта, глобалізація, війна, збройний конфлікт, цифрова нерівність, освітні виклики.

Strelnyk V.V., Bondar N.A. THE IMPACT OF WAR ON THE TRANSFORMATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS AND THE PROVISION OF THE RIGHT TO EDUCATION: CHALLENGES AND PROSPECTS OF DISTANCE LEARNING IN UKRAINE

This article analyzes the challenges associated with ensuring the right to distance education in wartime conditions. It explores the main obstacles faced by learners, educators, and the education system as a whole, including issues of access to technology, quality of the educational process, the psychological impact of hostilities, and the need to adapt the regulatory framework. The article also examines ways to overcome these challenges and the prospects for the development of distance education as a means of guaranteeing the continuity of the educational process during armed conflicts.

It is argued that war poses unprecedented challenges to the education system, which can only be overcome through the consolidation of efforts by the state, the international community, public organizations, and every

citizen. Despite all its drawbacks and difficulties in conflict conditions, distance education has become a key tool for ensuring the continuity of the educational process and guaranteeing the right to education. Its development and adaptation to wartime realities are not only a matter of technical equipment but also a deep understanding of the psychosocial needs of educational process participants and the creation of a system that can provide quality and accessible education even in the most difficult circumstances. Investments in distance education during wartime are investments in the country's future and its human capital.

The article also investigates the legal foundations for realizing the right to distance education in Ukraine. It analyzes regulatory acts governing this form of education, from international documents to national legislation. Special attention is paid to adapting legal regulation to challenges related to digitalization and ensuring educational continuity, particularly in the context of armed conflict.

It is determined that the legal framework for the right to distance education in Ukraine is a dynamic system that is constantly evolving and adapting to new challenges. International legal obligations and national legislation form the necessary framework for its functioning. The events of recent years, particularly the war, have highlighted the vital role of distance education as a tool for ensuring the continuity of the educational process and the realization of the fundamental right to education even under the most challenging conditions.

The experience of learning during the COVID-19 pandemic allowed Ukraine to adapt more quickly to the distance format during martial law. Distance education cannot replace "live" or in-person learning. However, distance learning still carries risks of deteriorating educational quality and academic performance, as well as exacerbating existing educational inequalities. In this context, problems that require resolution have been identified: (1) developing new courses capable of competing with similar ones in other countries; (2) training and/or retraining of academic staff through academic mobility, cooperation within educational and scientific grants, completion of professional development courses, and internships, which will ensure the quality of education and the assimilation of new teaching methods and forms, considering the continuous development of information and communication technologies; (3) development and further improvement of technical support; (4) strengthening guarantees of access to distance education for all categories of citizens, especially those in combat zones or internally displaced persons; (5) ensuring high quality of distance learning through clearer standards and control mechanisms; (6) taking into account the psychological needs of educational process participants in conditions of prolonged stress; (7) stimulating innovations and the use of cutting-edge technologies in distance education.

Key words: right to education, legal framework, sustainable development, distance education, globalization, war, armed conflict, digital inequality, educational challenges.